



VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam II. szám

1996. november



Ötvenhat üzenetéből megújulhatunk

Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő október 23-iki ünnepi beszéde

Nehéz órákban, viharos belpolitikai események közepette, a feketegazdaság, a korrupció szemmel látható térhódításának idején érkezünk el történelmünk egyik legsötétebb korszakát tizenkét napra felváltó, a reményt, a jövőt felcsillantó, 1956 október 23-ai dicsőséges forradalmunk negyvenedik évfordulójához.

Ha negyven év távlatából visszatekintünk, azt látjuk, hogy a forradalmat megelőzően még nehezebb órákat, heteket és éveket élt át a nemzet, óriási terheket akasztottak rá, iszonyatos megpróbáltatások zúdultak a nyakába, ezek, százezrek hadifogság, börtön, deportálás, vagyonelkobzás, kitelepítés jutott osztályrészül, a zsarnokság fájdalma uralta az országot.

De akkor, október 23-án valami megmozdult mindenki belsejében, valami soha nem látott nemzetépítő gondolatok jelentek meg az emberek tudatában, valami soha nem látott tenni akarás feszült az izmokban, s mindez a szellemi összefogás, a közös cél megvalósítása érdekében.

Történelmünk vérzivataros századai, a háborús pusztításokat követő többszöri újrakezdés, a bolsevik hatalomátvétel után kivívott kérszéletű szabadságunk, megtörténtében is mérföldkő lett történelmünkben. Mérföldkő, de nem határkő, amelynek felírta azt üzeni a mának, hogy folytassák, amit az elődök elkezdtek. Felnőtt fejjel, ma már tudjuk, a népek történetének vannak nagyon kielemezett, mélyen átélte, kegyetlen tanulságokat tartalmazó szakaszai, amelyek dicsőségükkel, nem egyszer a bukásukat követő megtorlásokkal, a mártírok sírjaival, az emlékművekkel, világító fáklyaként lobognak nemzetünk történelmében. Ilyen történelmi szakaszunk a Rákóczi-féle szabadságharc, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, de ugyanilyen 1956 október 23-ika is. Ezek a történelmi csodák éltetik a nemzetet, az akkori gondolatok foglalják keretbe a nemzeti tudatot, és képezik biztos alapját egy olyan jövőnek, amelyben a nemzet magyar, az egyén e nemzet felelős tagja, az országért tenni kész hazafi.

Ötvenhat hőseire és mártírjaira örökérvényűek Vörösmarty szavai: „megcselekedték, amit megkövetelt a haza.”

Ha visszatekintünk a negyven évvel ez előtti eseményekre, azt látjuk, hogy '56 egységében is annyiféle volt, ahány résztvevője, sőt ki kell mondani, ahány ellenfele, ellensége. Részesei számát csak milliókban lehet mérni. Valamennyien máshonnan jöttek, más történelmi emlékeket hordoztak magukban, más család, más környezet, más élményvilág alakította egyéniségüket. Valamennyien mások voltak, mint ahogy valamennyien mások lettek a november 4-ikét követő évek megtorlásának időszakában is.

Hiszen voltak, akik idegenbe kényszerültek az emigráció, az új haza megteremtése jutott feladatukul, mások lehajtott fejjel voltak kénytelenek vállalni az itthoni megpróbáltatásokat, a nemegyszer éveken át tartó megaláztatást, megcsúgyenyítést, a keserű börtönéveket és a még keserűbb kirekesztő megkülönböztetést.

Több, mint 450-nek - köztük 18 év alatti kiskorúaknak is - a kivégzés, a bitó botránja jutott osztályrészül, jeltelen sírokkal, a kegyelet és az emlékezés teljes megtagadásával. Tombolt a zsarnokság, dült az önkény, embert próbáló „hideg szelek” fújtak. A zsarnokság ott állt a jeltelen síroknál, ő mondta meg évtizedeken át, hogy ki voltál, mit tettél és mit akartál. De a hősök, a mártírok halotti pora a nyolcvanas évek végén már nem szolgált nekik, hanem életre kelt, erőt adott, a forradalmat nem lehetett meghamisítani. A kegyetlen meg-

torlás, a Kádár-korszak hamuja alatt izzott a parázs, és '56 messzire sugárzó fényében megszületett a független, szabad Magyar Köztársaság.

Sokan, sok felől zarándokoltunk ide, e kopjafa, ezen emlékmű avatására. A hideg, gyászt és fájdalmat idéző időjárás ellenére is sokan jöttünk, hogy megkeressük gyökereinket, identitásunkat, hogy lelkünkben megtaláljuk saját magunkat. Sokan jöttünk, mert tudjuk, hogy ötvenhat üzenetéből megújulhatunk, szellemiségéből sokat meríthetünk mindennapi feladatainkhoz. Ahhoz azonban, hogy valóban megújult lélekkel távozhassunk az emlékezés jelétől, e kopjafától, önmagunkba kell néznünk, meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket; megtettünk-e mindent azért, hogy fiaink is átérezzék ötvenhat októberének üzenetét, őrizzük-e a megtisztulás tüzét és továbbadjuk-e mindent bevilágító lángját?

Nem estünk-e bele a hétköznapi szorításában abba a hibába, hogy a hazaszereget és a függetlenség értékei elhalványultak az anyagi javak világában, amikor hazánkat nemcsak az ötven év öröksége, sújtja, hanem új csapások, fájdalmak, új keserőségek és mindezek mellett a közönyösség is. Amikor nincs pénz az iskolák működtetésére, amikor romló egészségű, fogyó nemzet elől kórházi ágyak ezreit veszik el, amikor ismét nő a munkanélküliek száma és egyre kisebb a fiatalok térnyerése, ugyanakkor 62 évre nő a ny u g d í j b a (Folytatás a 8. oldalon)

Önök joga van tudni...



hogy nemcsak a szakmai közélet, hanem, minden tisztességesen adózó állampolgár és vállalkozó őszi érdeklődésének középpontjába a jövő évi új adó és költségvetési törvénytervezet áll.

A kormány tervei szerint a Ház november végéig elfogadja a jövő évre szóló adótörvényeket.

Az adótörvények elfogadása után kerülhet sor a költségvetési törvény megalkotására. A költségvetési fejezetek közül az agrártárcáé tűnik a leginkább vitatottnak. Egyes hírforrások szerint a szocialista frakció köreiben kezdeményezik Lakos miniszter elmozdítását. Az aktuális kifogás vele szemben, hogy a Földművelésügyi Minisztérium a költségvetés tervezésekor nem készített elő olyan terveket, amelyek finanszírozása kézenfekvő szükségesség lett volna a kormány egésze számára. Az ellenzéki képviselők azt indítványozták, hogy az Állami Számvevőszék jelzése alapján addig ne tárgyalja a Ház az 1997. évi költségvetés-javaslatot, amíg minden fejezet részletes adatbázisát a képviselők meg nem kapják.

Megfigyelők szakmai véleménye szerint várható, hogy a TB költségvetés nagyobb viharokkal jár, mint a központi költségvetésé. Várható, hogy megfosztják az érdemi befolyásuktól a TB alapokat felügyelő társadalombiztosítási önkormányzatokat. Emlékeztet, hogy másfél évi munka után lemondott a Ház és a szaktárca közötti kapcsolatok ápolásában érdemeket szerzett MSZP-s képviselő.

A jövő évi adótörvény módosításától joggal várjuk, hogy hatással legyen a gazdasági élet megtisztítására is. Sokan szívesen nyilatkoznak a feketegazdaság elleni küzdelemről, sokan egyetértenek abban, hogy lassan maga a társadalom kerül veszélybe, ha nem sikerül a szervezett bűnözést, a politikával egyre szorosabb kapcsolatot kiépítő feketegazdaságot visszaszorítani. De az új adótörvény-tervezet változatlanul csak a legális, bevallott jövedelmekkel kapcsolatos változásokat tartalmazza, a fekete gazdaságra nincs hatása. Az adózás rendjéről szóló jogszabályban lehetőség lenne hathatós intézkedések meghozatalára, de a tervezetből úgy tűnik, hogy ez a kérdés egyelőre le van zárva.

Azzal majdnem mindenki tisztában kell, hogy legyen, hogy a feketegazdaságot megszüntetni nem lehet, sőt ki merem mondani, nem is szabad! Hathatós, jól átgondolt, kidolgozott intézkedésekkel be kell terelni az adózók körébe jelentős hányadát. Ehhez, valószínű, hogy jelentős adóreformra van szükség.

A jelenleg adórendszereken túl, vagyis a személyi jellegű, a forgalmi jellegű, és a helyi adókon kívül szükség van az adórendszer negyedik pillérére is, ami a vagyonosodás ellenőrzését szolgálja. Emlékeztet, hogy néhány évvel ezelőtt, az akkori elképzelést maga az Alkotmánybíróság szüntette meg, minden valószínűség szerint joggal. De úgy gondolom, hogy történhet az Alkotmánybíróság számára elfogadható módon is a vagyonnövekmény felmérése. Az elgondolás nem új, vagyis szükség van a vagyonosodás ellenőrzésére. A döntéshozók tisztában vannak azzal, hogy más módon a kívánt cél nem érhető el, a konkrét lépések megtételére viszont politikai szándéokra és eltökéltségre

lenne szükség, ahogy azt a kampánybeszédekben elhangzottak. Egyelőre a törvényhozás adós az intézkedések meghozatalában. Jól lehet sejteni az okokat, kiknek fűződik érdeke az ilyen és hasonló intézkedések elhalasztásához. Ezen szabályok megléte esetén elkerülhető, de legalábbis ellenőrizhető lett volna a privatizáció során egyesek /kevesek / kezében jogosulatlanul felgyülemelő óriási vagyonok felhalmozása. Minél később születik meg az idevonatkozó törvény, annál több feketén szerzett, az adózás köréből teljesen kivont vagyont lehet legalizálni. Visszatérve az adótörvény tervezett változtatásához, a másik, visszatérő akut probléma, hogy az adóbevételek szintjét sajnos nem a gazdaság jövedelemtermelő-képességéhez mérik, hanem szinte kizárólag a költségvetés finanszírozási szükséglete alapján határozzák meg.

Ebből egyértelműen következik, hogy addig nem kerülhet sor az adóterhek jelentős csökkentésére, amíg a kormányzat nem kezdi meg az államháztartási kiadások csökkentését, és nem indul meg az ipari- és mezőgazdasági termelés fellendülése. Az adórendszer torzító hatása, a magas adóterhelés, az infláció erőteljes érvényesülése, és a rejtett adók magas részesedési aránya. A személyi jövedelemadó a tervezett változásokkal együtt is túlzottan progresszív, és a jövedelmi sávok inflációkövető korrekciója nem megfelelő. Ha az elmúlt 5 év változásait együtt elemeznénk, feltűnne, hogy évente egymásnak ellentmondó változások is voltak.

A társasági adó szintje nem tekinthető magasnak európai mércével mérve. A TB terhek viszont nagyon magasak. Tehát összességében az elvonási szint kifogásolható. Előzetes számítások szerint a jövő évi TB terhek változásai miatt több mint 100 milliárd forint jövedelem-kivonás valósul meg a gazdaságok terhére, ami viszont a belső kereslet további visszafogását eredményezheti. Ezzel szemben áll az a miniszteri biztos vélemény, hogy az adóterhek csökkentése, valamint a vámpótlék leépítése a vámok csökkentése miatt cca. 300 milliárd forint marad a vállalkozóknál. Fentieket összegezve, saját véleményem, hogy amíg nem sikerül az adó és elvonási rendszer torzító hatását kiszűrni, addig a bérből és fizetésből élők terhei biztosan és az elviselhetetlenség mértékéig is növekedhetnek. Számomra bizonyos mértékig természetes, hogy az a vállalkozás amely életben akar maradni, az a szürke és feketegazdaság felé kénytelen sodródni. Én aki csak bérből és fizetésből élek, a heti munkanapjaimból hétfőn, kedden, szerdán egész nap az Adóhivatalnak keresek, és csak a csütörtök törtnapi, és a pénteki keresetem marad meg nettón. Ez a számítás természetesen minden bérből és fizetésből élőre bizonyos mértékben igaz, de te-kintve, hogy amíg szükségünk van a keresetünk megmaradó cca. 40%-ára, addig a többit kénytelen, kelletlen az Adóhivatalnak kell adnunk.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Továbbra is a Barátság az élen!

Négy mérkőzéssel az őszi szezon zárása előtt a helyezések a következők:

1. Endrődi Barátság 13 8 4 1 26:5 28
7. Gyoma FC 13 6 4 3 27:13 22

A múlt számunkban meghirdetett helyi rangadón a Barátság szerzett győzelmet 1:0 arányban. Janis remek gólja 3 pontot jelentett. Két jól felkészült és becsvágytól fűtött összecsapás remek játékot és kemény küzdelmet hozott.

A további eredmények (lapzártáig!)

Mezőhegyes - Barátság 0:0
Barátság - Mezőkovácsháza 0:0
Csorvás - Barátság 0:0
Barátság - Battonya 1:0

Ez utóbbit október 23-án játszották le és megint Janis remek fejes gólja hozta meg a három bajnoki pontot, mely továbbra is az első helyet biztosította.

A két csapat kemény összecsapását láthattuk. Bár sokat tanyáztuk az ellenfél térfelén, de az elszántan védekező Battonya minden vészt hártott.

A még hátra lévő mérkőzések:

Medgyesegyháza - Barátság
Barátság - Füzessgyarmat
Nagyszénás - Barátság
Barátság - Sarkad

Tehát az utolsó mérkőzést itthon játszunk.

Az IFI mérlege:

5 győzelem, 4 vereség, 4 döntetlen. A 13 mérkőzésen 19 pontot szereztek.

A serdülőknél 1 győzelem ellenében 6 vereség. Valószínű, hogy akkor lesz sikerebb a szereplés, ha a Gaál Pista által létrehozott gárda felnő.

75 éve, hogy Endrődön megalakult a sportegyesület, mely a hajdani ETK (Endrődi Torna Klub) sikereiben csúcsosodott ki. Születésénél a község iparossága bábáskodott, s a csapatot egy tanító, egy gyógyszerész, és egy pap-növendék tette teljessé.

Tisztelet adassék emléküknél!

HELYESBÍTÉS

Múlt havi számunkban a „Rendőr-szemmel” c. cikkben szereplő statisztikai adatok közlése félreértésre adhat okot. Az adatok nem Városunkra, hanem a Szarvasi Kapitányság területére értendők!

KÖSZÖNJÜK...

Lapzárta után kaptuk a hírt Dr. Frankó Károly polgármester új lemondásáról. Polgármester úrnak elvévülhetetlen érdemei vannak a két településrészt békéjének megtartásában. A polgármester úrtól hatéves működése alatt nem egyszer kapott Endrőd megbecsülést, lojalitást, köszönjük.

Sajnáljuk, de az adott körülmények között megértéssel fogadjuk döntését. Új munkájához jó egészséget, és a mostaninál békésebb éveket kívánunk.

SZERKESZTŐSÉG

KÖZÖSSÉGI HÁZ
NOVEMBER HAVI PROGRAMJA

8. 8-12-ig: Műanyag edények és egyéb használati cikkek vására.

13. 17-től: Cukorbeteg klubja.

16. 18-tól: A Nyugdíjas klub vacsorája.

23. 17-től: TEAHÁZ

(A műsorról plakátok útján adunk tájékoztatást.)

29. 8-12-ig: Műanyag edények és egyéb használati cikkek vására.

30. 18-tól: A Gazdakör vacsorája.

Decemberi előzetes

7. 9-11-ig: Szemvizsgálat.

„MACSKÁSSY IZOLDA festőművész:

Marosvásárhelyen született, 1945-ben. Tanulmányait Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte. 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázatokon is részt vett. A Hatvanban és Kiskőrösön bemutatott munkáit selyemre festette. Derűs hangvételű, életörömet sugárzó textilgrafikái nagy sikert arattak."

A Községi Házban 1996. december 2-11-ig adunk helyet a művésznek festményeinek. Biztosak vagyunk abban, hogy művészi alkotásai a gyomaendrődi embereknek, diákoknak is felejthetetlen élményt nyújt majd.

Megnyitó: 2-án, 17 órakor. Megnyitó beszédet mond: Iványi László plébános. Szeretettel várjuk az érdeklődőket!

Dévai Nagy Kamilla a TEAHÁZ vendége volt

Emlékezős élményben volt része annak, aki október 16-án délután 5 órakor eljött az endrődi Községi Ház rendezvényére. Dévai Nagy Kamilla műsorában megjelent az egész magyar történelem, ősi himnuszok (latinul is), virágénekek, népdalok, megzenésített versek hangzottak el a megrázó előadásban.

- Én is nagyon meghatódom a műsor alatt - mondja a művész. - Olyan tiszta és egyszerű az anyag, hogy engem is formál. Azokon a napokon, amikor énekelek, bizonyos, hogy egy kicsit jobb vagyok, mint máskor.

- Merre jár ezzel a műsorról?

- Felvidéken volt vagy negyven előadásom. Amerikában tizenegyszer voltam a műsorról, a Fehér Házban is. A Nemzeti Bazilikában is énekeltem. Nagyon szépen ünnepelték Magyarországot 1100 éves honfoglalását, díszelőadással, istentisztelettel, püspöki beszédekkel, kormányfői beszéddel. Az amerikai szenátus tagjai is ott ültek az ünnepségen, rengeteg tévé-adó közvetítette. Ez nagyon szép dolog volt. Ezenkívül Ausztráliában is jártam a műsorról. Sajnos, Magyarországon ez volt a harmadik előadásom egész évben.

- A műsorban halljuk az eredeti székely himnuszt és az eredeti magyar himnuszt is.

- A székely himnusz alapdallama vonul végig Bartók: Este a Székelyeknél című művében. „Én Istenem, jó Istenem...” (I s m s l s s m...) Köztudott az is, hogy a mai hivatalos magyar himnusz előtt egy ősi katolikus népének, a Boldogasszony, anyánk...töltötte be a himnusz szerepét.

- Ki szerezte e megzenésített versek dallamát?

- Én.

- Különös képessége van erre a művésznőnek.

- Meg lehet tanulni. Ha valakit érdekel, most nyitottam erre a műfajra oktató iskolát. Krónikás ének-zene iskola. Két és fél éves 5 szemeszterből álló iskola. Hivatalos énekképzés folyik, oklevelet ad, működési engedélyt ad. A felvételihez énekelni kell tudni. Citerázni nem kell tudni, megtanítjuk a hallgatót. Radványi Balázs a Kalácsa együttesből, ő tanítja a citerát. Sári László az egyik legnagyobb élő zeneszerző a zeneelméletet tanítja. Mádi Szabó Katalin a Színvészeti Főiskoláról hangképzést tanít. Mőger Ildikó pedig színpadi mozgást, Wacha Imre a beszédművészetet.

Az intézmény a Szent László Akadémia keretén belül működik. Lehet jelentkezni: Krónikás Ének-zeneiskola. Budapest Semmelweis u. 1-3. II. emelet. Telefon: 1-357-049. vagy 06-30-493-099.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósa sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

Az én nevelőszüleim

Átugorván a negyedik ikszet elgondolkozóvá válik az ember. Mérlegelővé. Tudja már, hogy amit a legmagasabb fokon szeretne elérni, bajosan képes, s ezért - szinte önvédelemből - megértőbbé lesz mások iránt, hogy viszonzásul megértést érdemeljen. Ekkor tanulja meg azt is, hogy mi a hála, s miközben mérlegét készíti, ellágyuló lélekkel elidőz kora-élményei hőseinél, nevelőszüleinél: tanítóinál, tanárainál, lelke kertészeinél, akikre az életre indító szülők mellett a legtöbbet köszönheti. S amíg visszafelé lépeget az időben, fájdalmas gyönyörűséggel belépszondul az ifjúsága.

Legyen ez az írás az én ilyesféle önkínzó gyönyörűségem...

Tanyán születtem, hat-hét esztendő koromig évente legfeljebb, ha egyszer jártam - gyermekszememben Londonnal, Rómával, New Yorkkal felérő - szülőfalumban. A tanyai iskolát viszont a légvonalban három-négy kilométernyi távolság kékesszürke függönyén át naponta láttam, nem csoda hát, ha ez az egytandemes piros cserepes épület olyanféle képen ivódott belém, mint a szerte legelésző nyáj közepén a pásztor. Ismertem a tanító urat is, az a-betűnél hamarabb. Brichse Ernőnek hívták. Ő volt a táj egyetlen nadrágos embere, az egyetlen úr, olyan szegényen, kilenc gyerekkel, beteg feleségével menekedvén a Felvidékről, ahogy az csak akkortájt volt lehetséges. A legszegényebb béres is kóstolót küldött néki a tökkáposztalevesből is, amit köszönettel elfogadott, s úgy viszonzta, ahogy tudta. Egy életen át kamatozó ajándékkal. Aki tőle tanulta meg, hogy a múlt időt azért írjuk két „t”-vel, mert a múlt olyan, mint az árkon átlépő ember, az egyik lába az innenső, a másik a túlnansó parton, az nem véti el, amíg csak él. Ma is Kassán, Pozsonyban, Podolinban, vagy Iglón sétálhatok bármelyik percben, ha behunyor a szemem, olyan képesen tanított, s miközben a Tátrát másztuk véle a tenyérsima Alföld közepén, úgy megszépül ez a vörhenyeges-vörös, ferencjózsefszakállas, kaucsuk kézelős öregember, mintha homlokon csókolta volna az angyal.

Egyszer az első osztály vége felé, beszélgetési órán arról faggatott bennünket, hogy miért szeretjük annyira a tavaszt.

Mert szép, nyílnak a virágok, énekelnek a madarak - hangzottak a sematikus válaszok, s nékem furcsára váltott az agyam.

„Azért szeretem a tavaszt, mert csizmám talpa nem ázik át,

és mezítláb futkározhatok a búzavetésen, azt hiszem, hogy új cipő, vagy kicsizma vár otthon.”

A tanító bácsi megsimogatott, s elmélázva arcomon felelte a kezét. Nyilván a családja számára szükséges tizenegy pár cipőre gondolt, mert elfátyolosodott a hangja.

„Le tudnád-e ezt ilyen szépen írni, fiacskám?” - kérdezte, s én leírtam.

Így kezdődött az én íróágom.

Ez az írás Márton Gábor: AZ ENDRŐDI ISKOLÁK TÖRTÉNETE című könyvében jelent meg, Timár Máté tollából. (SZERK.)

Bányai (Brichse) Ernő

1883-ban született Vizsoly községben és 1958-ban hunyt el Bikács faluban (Tolna megye). Tanulmányait Iglón és Eperjesen végezte. A felvidéken kántortanítószkodott. 1905-ben kötött házasságot. Tizenegy gyermekük született. 1928-ban pályázattal útján került Endrődre. Az ugar, majd az öregkerti iskolában tanított nyugdíjazásáig. A felvidéki család ízig-veig endrődi lett. Volt idő, mikor 5 gyermeke járt középiskolába. A gyermekei közül 7 készült pedagógus pályára. Kettő



közülük tanulmányai alatt meghalt. Ernő fia a második világháborúban hősi halált halt, mint tanárképzős. Felesége 1932-ben halt meg, ami az a ügyis gondterhelt életüket még nehezebbé tette. Nyugdíjazása után gyermekeit követve ő is a Dunántúlra Bikácsra költözött. Nyugdíjasként is vállalt munkát. A szomszédos faluba, Vajtára, kerékpárral járt át naponta. Hazatérőben, útközben érte a halál.

Egykori tanítványa Timár Máté író a Hazai Harangszó c. könyvében így emlékszik meg róla: „...Bányai Ernő bácsi, hát nem hősi élet és hősi halál volt a Tiéd? Hatvan évi világitás után csuktad be az osztálykönyvet, fönn a dombtetőn, mikor éppen delet harangoztak, hogy az egyik faluból a másikba kerékpárossal helyettesíteni”.

A tanítás mellett fáradhatatlan apostola volt a népművelésnek. Az olvasóköri ismeretterjesztő előadásokon kívül lelke volt a tanyai színjátszásnak. Nagy gonddal foglalkozott a gyengébb tanulókkal, sokszor még a lakására is elvitte őket, hogy sikeres legyen a tanuláruk.

Poétikus lélek volt. Az ihlet perceiben kedves hangú verseket írt, melyből többet megzenésített. Saját szerzeményű dalaitól gyakran volt hangos az öregsziói porta. Nyári estéken a szomszédok sokszor el-elhallgatták a nyitott ablakon kiszűrődő harmóniummal kísért nótázását.

Hát ilyen volt Ő, Bányai Ernő a tanító.

MÁRTON GÁBOR



Katolikus Krónika

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

- november 1. péntek: Mindenszentek
 november 2. szombat: Halottak napja
 november 4. hétfő: Borromeo Szent Károly püspök
 november 5. kedd: Szent Imre herceg
 november 11. hétfő: Toursi Szent Márton püspök
 november 13. szerda: Magyar szentek és boldogok
 november 18. hétfő: Szent Péter- és Szent Pál bazilikák felszentelése
 november 19. kedd: Árpád-házi Szent Erzsébet
 november 22. péntek: Szent Cecília, az egyházi zene védőszentje
 november 24. vasárnap: Krisztus Király ünnepe
 november 30. szombat: Szent András apostol

Uram, vigasztalj meg engem,



hogyan ne szomorkodjam, mint azok, akiknek nincs reménységük! Mert tudom, Üdvözítőm, hogy te legyőzted a halált; aki tebenned hisz, nem hal meg mindörökké, és a mulékony életet, mint pillanatnyi álom, csak átmenetül szolgál a jövő életbe.

Azt is tudom, hogy azok a kötelékek, amelyeket te magad fontál, és azok az érzelmek, amelyeket megáldottál, megszűnhetnek egy időre a földön, de újra fölélednek az égben, ahol még jobban szeretünk, mert csak benned szeretünk, Istenem!

Fogadd tehát országodba. jóságos Atya, akit szeretek; bocsásd meg hibáit, légy hozzá irgalmas, adj nekik örök békét!

Nekem pedig add meg a kegyelmet, hogy a szenvedés által megszentelve egykor ismét együtt lehessenek azokkal, akiket annyira szerettem és veled, Istenem, akit mindennél jobban kell szeretnem. Amen.

Az endrői Szent Imre templom búcsúja
 november 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor
 lesz, a mise végén körmenettel.

A búcsú főpapja

Illéssy Máttyás

budaörsi atya lesz.

Ünnepi misénken a

PAX ET BONUM és a PAX VOBIS

ifjúsági énekkar fog énekelni.

Viharban

Tengerparton élő emberek jól ismerik a szelek járását. Tudják, hogy melyik hoz esőt, melyik szél selymes, lágy, kellemes, melyek az erős, pusztító vihar szelek. Akik szigeten élnek, azokat olykor teljesen körbeveszik a szelek által felkavart hullámok...

Mostanában Gyomaendrőd is „háborgó tenger”, itt is erős a „szelek járása”. A csöndes, nyugalmat árasztó tengert az innen-onnan fúvó szelek erősen felkavarták.

Az indulatok felkorbácsolt hulláma is körbevonja a Szent Gellért Kápolna oltárképét. Körbevonja, mert a képen – sok évszázados hagyományokat követve – mai élő gyomaendrői emberek, mai ruhába öltözve megörökítették, amint a városuk általuk választott első emberével felajánlják az iskolát a Szűzanyának.

Tudom, hogy a támadások nem ellenünk irányulnak, hanem sokkal inkább személyes és politikai színezete van. Ezzel kapcsolatban nem foglalunk állást, ez nem a mi dolgunk.

Amíg a megyei lapok elég tárgyilagosak voltak ez ügyben, az országos médiáról ez már egyáltalán nem mondható el. A rádióriporterek „módszere” a hajdani koncepciók perkeit idézi. Az volt az érzésem, hogy előre megírt forgatókönyv szerint el volt készítve a beszélgetés menete, és a végeredmény. Ez onnan is érezhető volt, hogy az általuk felvetett és irányított kérdéseken kívül semmi más nem érdekelte őket. Az általam elmondottakból csak azokat a részeket vágta be a műsorba, mely őket érdekelte. Arról már nem is szólok, hogy bizonyos bulvárlap valótlanosságokat is állít. Az is a szomorú valósághoz tartozik a médiák magatartásával kapcsolatban, hogy amikor egy európai hírű festőművész 36 képet ajándékozott iskolánknak, – ezáltal a várost is gazdagítva – ez nem volt hír értékű, hiába hívtam meg őket. Az sem hír értékű, ha valami ebben a zűrzavaros országban még működik.

Hogy mennyire izléstelen módszereket is használtak, hadd mondjam el azt is, hogy az egyik riporter mindenáron a gyerekeket is oda akarta vinni a kép elé, ott megszólaltatni őket. Gondolom, mindenki egyetért azzal, hogy nem engedték meg, mondván, hogy a gyerekeket hagyjuk ki a politikai és személyes csatározásokból. Hat-hét éves gyerekeknek milyen véleményük lehet ebben a kérdésben? A politikát hagyjuk az iskola falain kívül. Itt benn a békés tanítás és tanulás a feladatunk.

A rádió az azt a módszert, hogy egy általuk összevágott, és szerkesztett riportot országos telefonos vitára bocsátja, helytelennek tartom. Néhány irányítottan össze- és megvágott riportból nem lehet reális véleményt alkotni, főleg úgy, hogy a hallgatók nem is látták a képegyüttest. Mint ahogy innen, az ország keleti feléből sem mondhatjuk meg a dunántúliaknak, hogy mit csináljanak, vagy mit tegyenek ki a falra, azt hiszem, ez fordítva is igaz lehet.

Ismétlen szeretném a legfontosabbakat leszögezni:

1. A hét részből álló képegyüttes Szent Gellértről szól, ő a főszereplő, még a középső képen is. Nem lehet, és nem szabad semmit sem kiragadni az összefüggéséből. A középső képen ott látható az endrői templom. Azért az endrői, mert ez év június 30-án Szent Gellért ereklyéje itt volt, egy teljes napig.

2. A donátor felajánlása: Gyomaendrőd városát jelképezi, mai gyomai és endrői arcok vannak a kép figuráin elrejtve. Teljesen spon-tán, fényképekről, újságképekből a művész maga választotta ki őket, ismeretlenül. Senki nem ült modellt (pedig a riporterek mennyire szerették volna hallani!). A város általunk választott első embere – személy szerint bárki légyen is az – szintén a várost reprezentálja a törvénytisztelők (folytatás a 7. oldalon)

Itt járt Gyulay Endre püspök úr



1996. október 5-én Gyulay Endre püspök úr felszentelte a Katolikus Iskola kápolnáját Szent Gellért tiszteletére. Ez volt az iskola névadóünnepsége is. Az Iskola hivatalos neve ezentúl: Szent Gellért Katolikus Általános Iskola.

Újraszerveződik az Endrődiek Baráti Köre

Azt a címet is adhatnám híradásomnak, hogy újra szerveződik-e a Baráti Kör? Sajnos, hogy felhívásomra, melyet az újság augusztusi számában külön mellékletként, kérdőívvel és válaszborítékkal tettem közzé, lapzártáig mindössze a megkérdezettek 36%-a válaszolt!

Így tehát korai lenne még általános konzekvenciákat levonni a beérkezett kérdőívek alapján.

Előfordulhatott azonban az az eset, hogy e mellékletek a postázás során kiestek a lapból. Ezért a Baráti Körrel kapcsolatos kérdőívet ezúttal közzé tesszük, s kérünk mindenkit, aki eddig még nem válaszolt, a kérdőívet töltsse ki és küldje el címemre: Gyomaendrőd, Damjanich u.15. 5502.

Köszönettel és baráti üdvözlettel:
Császárné Gyuricza Éva

KÉRDŐÍV

IGEN NEM

Ha még nem tagja a Baráti Körnek, kíván-e tagja lenni?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ha már tagja, megújítja-e tagságát	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Az egyesület székhelye Gyomaendrőd legyen-e	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Az egyesület székhelye maradjon Budapesten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
A baráti találkozó évente egyszer legyen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Évente kétszer találkozzunk-e	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Legyen-e a találkozó váltakozva Endrődön és Budapesten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ha Endrődre érkezik igényel-e szállást	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Igényt tart-e a VÁROSUNK folyóíratra	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

NÉV:

LAKCÍM:

A válaszokat a karikában elhelyezett kereszttel kérjük jelölni!
Amennyiben egyéb javaslata, kívánsága lenne, kérjük írja meg. Köszönjük.

Aláírás

Legalább tudjanak róla...

Nemrég, sok éve nem látott gyermekkori pajtásom keresett fel, akivel egymás közvetlen szomszédságában nőttünk fel. A jóízű beszélgetéssel szaladt az idő. Előjöttek a régi emlékek. Végül a napi események is szóba jöttek. Elmondta, hogy mennyire nyugtalanítja két olyan nyilatkozat, melyet egyazon lapban, a Magyar Nemzetben, de különböző időpontban olvasott, s mely egy fenyegető veszélyt vetített előre. A május 4-iki számban Orbán Viktorral készült interjúban olvashattuk: „Amennyiben a következő 5-10 évben nem sikerül a 3-4 gyermekes családmódellet általánossá tenni, akkor Magyarország valóban a betelepítés kényszerével néz majd szembe, hiszen egy bizonyos létszámcsökkenés gazdasági problémákat is felvet, nemcsak a magyarság megmaradásának kérdését. Ezért, mint a magyar történelemben annyiszor, majd ismét beindul a betelepítési reflex”. Ugyancsak e lap június 3-iki száma idézett Andorka Rudolf a közgazdaságtudományi egyetem rektorának előadásából egy részletet: „Amennyiben előregszik a társadalom, elképzelhető, hogy betelepítésre lesz szükség, a tömeges bevándorlás viszont súlyos társadalmi feszültségeket okozhat”.

- Amikor ezeket olvastam - mondja Dr. Gircz Katalin közgazdász, hiszen ő volt kedves látogatóm - két napig aludni sem tudtam. Ti mégiscsak tollforgató emberek vagytok, legalább írjatok róla. Ha megoldást egyenlőre nem is tudunk ajánlani, legalább tudjanak róla.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

HÍREK ERDÉLYBŐL

Javában tart a választási kampány. Az RMDSZ szenátor és képviselő jelöltjeink járják Bihar megye településeit, találkoznak választóikkal, biztatván őket, hogy szavazzanak az RMDSZ listákra, a tulipán jelére.

Bihar megyében az RMDSZ 80-90.000 szavazatra számít, ez 3-4 parlamenti képviselőt és 1-2 szenátort jelent. A lista első négy helyén a képviselőjelöltek között: Szilágyi Zsolt, Rákóczi Lajos, Székely Ervin és Kiss Sándor nevét találhatjuk, míg a szenátori lista első két helyén Dr. Csapó József és Modok Gusztáv található.

A mostani választás is tartogat meglepetéseket, furcsaságokat, sok negatív jelenséget is. Így például a kormánypártot (Társadalmi Demokrácia Pártja) nagyon zavarja az RMDSZ népszerűsége, s az a tény, hogy magyarok egységesen az RMDSZ-re szavaznak. Létrehoztak egy un. fantom pártot, beszerveztek ismertebb embereket, hogy megtörjék az RMDSZ un. egyeduralmát. Ez a fantom párt a Magyar Szabad Demokrata Párt (ismerős ugye a név?), amelynek Bihar megyében is van szervezete és így sikerült parlamenti listát is állítani. Így pl. a képviselői listát az a Dr. Mihalik András vezeti, aki 4 évig a megyei önkormányzati tanács alelnöke volt az RMDSZ színeiben. Az 1996. júniusi választásokon az RMDSZ nem jelölte újra. Dr. Mihalik András bosszúból, sértődöttségéből beiratkozott a Magyar Szabad Demokrata Pártba.

Egy másik negatív jelenség az un. telefon botrány! Közvélemény kutatás örve alatt külön telefonközpontot rendeztek be a honpolgárok „meggyőzésére”, kikémlelésére, kérdőre vonására, véleményírányítására s egyben megfélemlítésére.

Akár szimbólumot is felfedezhetünk abban, hogy azt az irodát a Központi Kémiai Intézet székházában rendezték be, a néhai elnök-felség Elena Causescu irodájában!! 100 telefonkészüléket működtetettek 200 fiatalember, hatórás

váltásokban dolgozott. Szeptember 30-ig több mint egymillió telefonhívást bonyolítottak le, így kb. kétmillió személyről derítették ki, hogy ki kire szavaz. A kérdések nagyon furcsák voltak. Aki közölte, hogy nem kíván szavazni, vagy Iliescu elnökre és pártjára szavaz, azt nem zavarták tovább. Aki pl. Emil Constantinescu-t (D.K.) vagy Petre Roman-t (SZ.D.K.) nevezte meg választottjaként, attól megkérdezték, hogy tudja-e. E. Constantinescu vissza akarja állítani a királyságot, P. Roman pedig a magyarok területi autonómiáját támogatja! Ugyanőt a felesége vezeti az elnöki székben, ill. a hatalomban.

Újságírók megszimatozták a dolgot, s behatoltak a titkos központba, a „fiúkat” munka közben kapták el. Következmény: az újságírókat jelentették fel betörés miatt! Sajátos román demokrácia.

Am pozitív példával szeretném befejezni a tudósításmat: Frunda György az RMDSZ államfő jelöltje sikeres kampányt bonyolít le Erdély helységeiben, sőt a román vidékeken is! Nagyváradon az Állami Színház gyönyörű épületében tartott műsoros választási nagygyűlést október 20-án, remélve, hogy fel tudja rázni a még közönyös, jövőt nem látó szavazókat. November 3-án a jövőnkéről is szavazunk.

Nagyvárad
Stark László
RMDSZ ügyv. elnök

(folytatás az 5. oldalról) szerint. Ha a törvényes köztársasági elnök külföldre látogat – függetlenül személyes tulajdonságaitól és pártállásától – a magyar népet képviseli.

A tényleges följánlást imában elmondott följánlás is megerősítette. Először Szent István királyunk tett ehhez hasonló följánlást, amikor országát a Szűzanyának ajánlotta. A kápolnaszenteléskor (október 5) elhangzott följánló imádság egy igen híres történelmi ima, Eszterházy Pál nádor (†1713) könyörgésének mai átírata volt.

3. Évszázadok óta hagyomány, hogy a művészek élő emberek képét is megörökítik (pl. Michelangelo) sokszor szentek képében is. (Nálunk erről szó sincs!)

Öszintén örülök, hogy a Délkelet (tudomásom szerint eddig az egyetlen lap) e témával kapcsolatban - képekkel is alátámasztva - bemutatta a békéscsabai új jaminai templom példáját: ott is mai élő személyek vannak felfestve. Ott ezt mindenki el tudta fogadni.

Amikor a püspök úrnak bemutatam egy évvel ezelőtt a megfeszítő kép vázlatait, annyira természetesnek tűnt számára a kérdés, hogy szó nélkül hagyta. (Csak a történelmi alakokkal kapcsolatban volt egy-két „szakmai” megjegyzése, melyeket a festő figyelembe vett.) Most, amikor beszámoltam a fejleményekről, csak kesernyésen és értetlenül mosolygott.

4. A kép a város ajándéka, arról tudomásom szerint önkormányzati döntés született. A kulturális bizottság látta a vázlatokat, akkor senkinek nem volt kifogása.

5. Mí az Oltárszentség előtt hajtunk térdet, és nem imádjuk a szent-

képeket, nem a szentképekhez imádkozunk. A képeknek eszmei mondanivalójuk, üzenetük van. Jelen képünk is ezt szolgálja, amikor a város példamutató, szép nemes gesztusának állított emléket, amikor az egyházzal közös felajánlást örökítette meg.

6. Nem tudom, hogy akik nem járnak a kápolnába, miért zavarja az őket, hogy ki vagy mi van ott a falon.

7. Nem hinném, hogy a város hírnevének és jövőjének használunk azzal, hogy ilyen álproblémát országos botrányra dagasztva tesszük magunkat híressé.

8. Javasolom, hogy azonnali hatállyal fagyasszuk be ezt az ügyet, és akkor vegyük ismét elő, ha az országnak és a városnak nem lesz nagyobb problémája. (Remélem, ez az állapot hamarosan bekövetkezik.)

Végezetül azt kérem mindenkitől, hogy béküljünk meg egymással, és valós feladatainkhoz és problémáinkhoz visszatérve próbáljunk családkunk, városunk, népünk javára és jövőjéért küzdeni és dolgozni.

A szél hasznos, amikor hajók vitorláiba belekapaszkodva viszi a hajót az áruval, vagy embereket céljaik felé.

A szél, amikor viharos – rombol, és pusztít. Életveszélyes, és katasztrófákat okozhat. Tenger közelében élő emberek azt is tudják, hogy a vihar egyszer elcsendesedik, és lágy, simogató szellővé szelidül. A nap kimosolyog a felhők mögül, és a víz nemsokára fiatalos kék színével nyugalmat és üdeséget áraszt.

Én hiszek ebben.

Iványi László



ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS OKTÓBER 23-ÁN

Gyomaendrőd lakossága igen nagy részvétel mellett ünnepelte meg az '56-os forradalom és szabadságharc 40-ik évfordulóját, amelyen a közadakozásból állított és Szonda István által készített kopjafát lepelték le.

Az ünnepi beszédet Latorcai János országgyűlési képviselő mondta el. (Lapunk első oldalán található) Majd az emlékművet Iványi László plébános úr szentelte és Sipos Tas Tőhötöm nagytiszteletű úr áldotta meg.

Ez után került sor a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola által előadott ünnepi műsorra. Végül a koszorúzásra került sor. Koszorút helyezett el:

Városi Képviselő-testület
'56-os Járási Forradalmi Bizottság,

Katolikus Egyház
Aradi RMDSZ
Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola
Szent Gellért Katolikus Általános Iskola
Bethlen Gábor Szakközépiskola
Kereszténydemokrata Néppárt
Magyar Demokrata Forum
Kisgazda Párt
Magyar Igazság és Élet Pártja városi szervezetei
valamint a város lakossága és ifjúsága.

Képeink az Ünnepségek pillanatait örökítette meg.



(folytatás az 1. oldalról) meneteli életkor, amikor a központi költségvetés fogságában vergődnek az önkormányzatok, amikor már meghaladta a hárommilliót a létminimum környezetében élők száma, amikor nem tudjuk, jut-e szociális segélyre, amikor drasztikusan csökken a családok támogatása, de amikor 800 milliók simán vándorolhatnak egyesek zsebébe, amikor a nemzetgazdaság mintegy harmadát kitevő értékű termék és szolgáltatás a feketegazdaságban cserél gazdát.

A mai helyzetben vajon van-e elég hitünk szembenézni min-

dezekkel a kihívásokkal, vajon képesek vagyunk-e egységben gondolkodni, vajon világosan és tisztán látjuk-e '56 októberének valódi üzenetét, a megtorlás szörnyűségeit és borzalmait is túlélő reményt?

Ha van hitünk, ha világosan látunk, itt az ideje, hogy valamenynyien eljussunk a felismeréshez; ezen újkori veszélyhelyzetben csakis az összefogás, a közös akarat biztosíthatja a reményt a mostani mélypontról való elmozdulásra, végső soron kényszerpályánk, az európai út végigjárására.



A tulipánba tettem egy cseppnyi bevágást

Interjú Szonda István díszítő szobrásszal

- Kipihente magát?

- Nagyjából. Elég nagy munka volt, egy hónapig dolgoztam rajta a tervezésen kívül.

- Mit jelképez a kopjafa?

- Sírjel. Régen a harcok idején a halottakat helyben hantolták el, és a fegyverüket, a kopját szúrták le a fejükhöz. A kopjafa ennél sokkal több, a magyar kultúra egész jelkép-rendszerét magában hordozza.

- A mi kopjafánk milyen jelképet hordoz magában?

- Legfelül van a tulipán, az a fiatalság szimbóluma. Az '56-os forradalom a fiatalok forradalma volt, nagyon sok fiatal áldozat is volt. Ezt úgy próbáltam jelölni, hogy a tulipánba tettem egy cseppnyi bevágást, ez az erőszakot jelenti. A szép tulipán kelyhe át van törve bevágásokkal. A tulipán alatt lévő csillagmotívum a világmindenséget jelenti. Lejjebb van egy kerek forma, ez mindig belső harmóniát sugall. Ezután van a váll, a hengeres forma. Lent a láb, ahol kiszélesedik. Mert a kopjafa emberi léptékű, olyan részei vannak, mint az embernek: van kalapja, van feje, van nyaka, válla, melle, lába. Ennek a kopjafának a föld feletti része 165 cm.

- A tulipán sok népi tárgyon megjelenik.

Igen. Végig kíséri a kultúránkat. A legtovább a paraszti környezetben maradt meg. Nem azért, mert ez a paraszti társadalom jele volt, hanem mert a paraszti kultúra őrizte meg legtovább az ősi magyar műveltséget. A polgárság hamar átvette a nyugati kultúrát.

- Örömet leli a faragásban?

- Amikor egy munkát elvállalok, akkor amíg a munka tart, igazából nincs egy perc se, hogy ne arra gondoljak.

- Akkor ez szerelem...

- Volt olyan munkám, hogy éjszakákon át nem tudtam aludni, mert gondolkodtam, hogyan lehet megoldani. Nagyszerű dolog fával dolgozni. A fának van szaga, tapintása, mindig válaszol az embernek az ő maga nyelvén.

- Engedelmeskedik magának a fa?

- Úgy engedelmeskedik, ahogy én engedelmeskedem neki. A fával akármit meg lehet csinálni. Furcsa dolog. de általában nem pontosan az születik a fából, mint amit eltervez az ember. Erőszakosan nem lehet hozzányúltni a fához. Akkor eltörik.

- Van más köztéri munkája is felállítva?

Ez a negyedik emlékmű. Tarcal címerét én faragtam meg



egy barátommal, ez egy ember nagyságú facímer, fekete kőris. A Dunántúlon készítettem ugyanezzel a barátommal egy második világháborús emlékművet kőből. A gyomai országzászló oldalába is én faragtam ki a címert.

- Mladoniczky Béla is kőből faragta az endrődi második világháborús emlékművet, ott áll a kopjafa mellett.

- Nagyon jó érzés ez nekem, mert Mladoniczky Béla a

tanító mesterem volt. Ötven éves volt már, amikor egyszer azt mondta nekem: "Dolgoztam, dolgoztam, de csak most kezdek valamit érteni a szakmából." Sajnos, nagyon hamar meghalt.

- A központi temetőben az egyik síremlék egy nagyon szép kopjafa, ezt is Maga faragta.

- Erre való a kopjafa, síremlék. Borzasztó ez a lakótelep-temető, mert úgy néz ki, mint egy lakótelep, még a nevek is hasonlóak: A parcella, B parcella. A lakótelepen is minden konyha, előszoba egyformán helyezkedik el, a temetőben a sírhelyeket is csak az különbözteti meg egymástól, hogy az egyikben egy kicsit több virág van, mint a másikon. Ha megnéznék egy kopjafás temetőt, vagy fakeresztet, ott mindegyik sírjel más, mert személyre szól. Ezt nem mester csinálta, hanem a család idősebb férfi tagja faragta. Mást faragott az öregnek, mást a lányoknak, mást a legényeknek. Ha keresztet, vagy kopjafák között megyünk, olyan mintha emberek között mennénk. A fa jobban beleillik a természetbe, mert a fa is él. A beton, az nem természetes anyag.

- A család büszke a kopjafára?

- Örültek, különösen az apám. De a fiam is, bár kétéves, de tudta, hogy ez kopjafa. Ő is "segített" elkészíteni.

- Szeretné, ha a fia is faragna?

- Persze. Én hiszek abban, hogy személyesen lehet a legjobban hatni valakire. Főleg az apa-fiú kapcsolatra igaz ez. De nem akarom befolyásolni.

- Hány évig bírja ez a kopjafa?

- Ha minden évben lekezelik, akkor száz évig is.

- Úgy gondolja, hogy vigyáz majd rá a falu apraja-nagyja?

- Bízom benne.

- Az aprajában is?

- Igen.

- Úgy legyen!

Fejezetek a régmúlt időkől XI.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom IV.)

Az újratelepülés után Endrőd jobbágysai néhány évig nem adóztak, de adómentességük - különösen ami az állami adókat illeti - nem tartott sokáig. Jelentős terhet jelentett számukra a hadiadó és a háziadó. A hadiadó volt a tulajdonképpeni állami adó. A háziadóból pedig a vármegyei kiadásokat finanszírozták. Az adófizetés alapját a különböző összeírások rovatai képezték, amelyek feldolgozásával kiszámították, hogy az országgyűlésen megszavazott évi adómenyiség Békés megyére eső részéből Endrődnek mennyit kell vállalnia. Az összeírók elég „alapos” munkát végeztek, hiszen a korábban már említett növénytermesztéssel és állattenyésztéssel kapcsolatos jövedelmek mellett a község lakóinak adózniuk kellett a méhészkedésből, dohánytermesztésből, kertészkedésből, pálinkafőzésből és kereskedelemből származó jövedelmek után is. Békés megye és ezen belül Endrőd népességnövekedésével és gazdasági fejlődésével összhangban nőtt az adó összege. (1725-ben Nemeskeréki jobbágysai 97 hrénes (rajnai) forint 10 krajcárt fizettek, míg az Endrődre eső adómenyiség 1742-ben 330 forint, 1748-ban pedig már 365 forint 43 krajcár volt. (Külön gondot jelentett a község lakosságának a katonai beszolgáltatás. Nem lévén elegendő kaszánya az országban, a katonákat a jobbágyokhoz szállásolták be. Erre a célra az endrődiek külön „katonaszállásoló épületet építettek. Az elszállásolás költségeit ugyan elvben levonták a hadiadóból, a gyakorlatban azonban ez nem mindig történt meg, s a lakosok „katonai” terheit növelte még a forszponozás (hadiszállítási) is.

A sorozat egyik korábbi részében már szóltam arról, hogy Harruckern János György, aki Endrőd földesura is volt, jelentős kedvezményekkel könnyítette a jobbágyok terheit. A hadiadót nem állt ugyan módjában csökkenteni, de az egyházi tizedet örökre megváltotta. Elismerete a betelepülők

szabad költözködési jogát, s a földesúrnak járó adót és különböző szolgáltatásokat időre szóló, s időnként megújított contractusokban (szerződésekben) állapították meg. Az elmondottakkal egybecsengnek az endrődi lakosok válaszai az 1769-es úrbéri kérdőpontokra: „Nálunk miolta ezen helységet megszállottuk, semmi jobbágyi kötelesség nem volt bé hozva, hanem örökké két részrül megegyezett akarat szerint tartattunk.” ...”Contractusunk mindenkor három esztendőre szabva lévén, azon idő alatt, a melyre volt szabva, soha meg nem másított.” ... „Taxások vagyunk és szabad menetelűek.”

Az 1747-1761 közötti évekből fennmaradtak a „contractusok extractusai” (szerződések kivonatai), 1762-től pedig maguk a hároméves szerződések. Ezek, illetőleg az úrbéri kérdőpontokra adott válaszok segítségével jól pontosíthatók a földesúrnak járó adók és szolgáltatások. A föld használatá és a robot megváltása fejében fizették a taxát, 1762-ig együtt a földesúri haszonvételekkel (arenda beneficiorum). A földesúri haszonvétel 3 szárazmalom, 1 mézszárszék, s a halászat, a révhalászat, és 2 kocsmá bérleti díját jelentette. („Vagyon helységünknek 3 száraz malma árenda alatt.” ...”Kis-kondorosi és Simai pusztákon az út mellett vagyon 2 csap széke árenda alatt az helységeknek.” - Idézetek az 1769-es úrbéri kérdőpontok válaszaiból.) Évente 110 öl tüzfűvecuráját (fuvarozását) váltották meg 10 rhémes forintért. A földesúrnak járó szolgáltatás volt még a „contractus szerént való széna kaszálása és annak össze rakása, bé hordása”, amelyet szintén pénzben váltottak meg. 1751-ben vették bérbe Kis-Kondorost 3 évre 100 forint bérleti díjért. 1757-től azonban már évente kellett érte 300 forintot fizetniük. Sima és Csejt pusztákat 1761-től árendálták, évente 600 forintért, amelyből később 275 forintot levontak a szénakazlak fejében (procumulis foeni).

„Kilenceddel mindenkor tartoztunk, amelyet most árendába bírván, ez előtt in natura megadtuk.” - vallották az endrődiek 1769-ben. Ez azt jelentette, hogy 1761-ig a kilencedet (nona) természetben szolgáltatták a földesúrnak, 1761-től pedig évi átalányösszegben azt is megváltották. Az 1770-es úrbéri kérdőpontokra adott válaszok között találtunk még egy, a földesúrnak járó „szolgáltatás”-t: „Ezen kívül esztendőnként 20 pár tekenyös békát váltottunk meg, párját 9 krajcárért, és midőn a földes uraság harmadik s negyedik erre a földre le jött, repatitio (felosztás) szerént konyhára valókat, úgymint az idén 300 tojást, 10 tyúkot, 20 csirkét, 6 kappant, 4 pulykát, 6 kátsát, 6 galambfiat, 18 itze olvasztott, 16font írósvajat, 1 borjút és 1 bárányt adminisztráltunk.”

Az elmondottakból kiderül, hogy a földesúri adót és szolgáltatásokat pénzben fizették, illetve váltották meg. A falu lakosságának kedvező volt ez a „taksás” állapot, bár a pénzjáradékok összegét a földesúr időről-időre növelte. A pénz befizetéséért a bíró és a község előljárósa volt felelős, s ők az adóterhetek (az állami adókat is) a lakosok vagyoni helyzetére alapján osztották el.

TÍMÁR ANTAL

A földesúrnak járó adók és szolgáltatások/1747 - 1769/

Év	Taxa /Census + dominialis/	Arenda beneficiorum	Vec-tura	Pro cumulis foeni	Arenda nonae	Arenda Kis-Kondoros	Arenda Sima et Csejt	Summa
1747		200 Ft	10 Ft	89 Ft 15 kr				299 Ft 15 kr
1748		200 Ft	10 Ft	24 Ft 5 kr				235 Ft 50 kr
1749		200 Ft	10 Ft	95 Ft 37 1/2				305 Ft 37 1/2
1750		200 Ft	10 Ft	95 Ft 37 1/2				305 Ft 37 1/2
1751		200 Ft	10 Ft	12 Ft 50 kr		100 Ft		322 Ft 50 kr
1752		200 Ft	10 Ft	54 Ft 50 kr				264 Ft 50 kr
1753	240 Ft	220 Ft						460 Ft
1754		200 Ft	10 Ft	11 Ft		100 Ft		321 Ft
1755		450 Ft	10 Ft	75 Ft		207 Ft		742 Ft
1756		450 Ft	10 Ft	75 Ft		300 Ft		835 Ft
1757		450 Ft	10 Ft	28 Ft 30 kr		300 Ft		788 Ft 30 kr
1758		450 Ft	10 Ft	39 Ft 40 kr		300 Ft		799 Ft 40 kr
1759		450 Ft	10 Ft	19 Ft 50 kr		300 Ft		779 Ft 50 kr
1760		450 Ft	10 Ft			300 Ft		760 Ft
1761		450 Ft	10 Ft	53 Ft 50 kr	666 Ft	300 Ft	600 Ft	2079 Ft 50kr
1762	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1763	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1764	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	600 Ft	2670 Ft
1765	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1766	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1767	670 Ft	400 Ft			700 Ft	300 Ft	325 Ft	2395 Ft
1768	800 Ft	580 Ft			700 Ft	300 Ft	415 Ft	2795 Ft
1769	800 Ft	580 Ft			700 Ft	300 Ft	415 Ft	2795 Ft

Pulykát is tartottunk, sokat. A pulykatozó 20 darabon fejtől tojt kora tavasszal. A 30-as évekbe egy pulykatozós 1 pengő volt, nagy szeme volt a pulykatozónak. Ha jól ílt a pulyka, akkor júniusba sarjúra is tojt. (ti. másodsorra) A pulykatozást kotlóval keltették ki, mer ű maga ritkán kotlott jól, de ha űlt, akkor osztán nagyon vigyázott a tojásra. Nígy hét alatt keit ki a pulyka. Jaj az nagyon kínyes jószág a kispulyka, a puzsi. Egy hétig kelis után minden reggel egy-két szem szemes borsót kapott, hogy erősitse. 21-23 tojást raktunk egy kotló alá. Egy pulykakakasra 4 darab tojót számítottunk. Itt Gyomán a bronzpulykát, vagy ahogy itt mondták vót még egy fajta dancveres, a fehér gyengébb vót nem szerették. Egy hétig a kis pulykák kemínyre főtt tojást kaptak morzsolva. A pulyka hívója vót, pí-pí-pí-pí-puzsikám-puzsikám. Egy hét után a tiszta árpadarát aluttejjelel kavarva kapták, meg külön egy kis tehintúrót. Tengeridarát nem szabad vót nekik adni, mer', hogy hevíti űket. Mikor osztán a kis pulyka a borsókáját kihányta, ótán mán nem vót olyan kínyes. Aztán kapott mán vegyesdarát is. Mikor hányta a borsókáját lázas vót, nímék bele is pusztult ebbe. A darába kavartuk összevágva csalánt, hagymabördöt. Ilyenkor mán nagyobbcskák voltak, mint egy tyúk. A pulykának inni is adtunk, aluttejet. Ha jól tartottuk űket, hamar odahagyták a kotlót.

Gyöngyöst is sokat tartottunk. Ezeket is kotló keltette, nem emlíksem rá, hogy a gyöngyi kotlott vóna nálunk. A kisgyöngyik sokáig maradtak a kotlójukkal. 29-30 darab tojást raktunk egy kotló alá. többet nem is igen tojt, de legkevesebb 25-öt. Ezek aztán 23-25 nap múlva kikeltek. A kisgyöngyik is egy pár napig kemínyre főtt tojást kaptak összemorzsolva. Utána árpadarát aluttejjelel összekeverve. Aztán mikor nagyobbak lettek, ugyanazt kapták, mint a tyúkok, búzát, árpát. A tanyákon, meg otthon az udvarba is ezek a gyöngyik olyanok vótak, mint a vadmadár, esténként felgallyaztak a fára, osztán onnan rikoltoztak tukács, tukács...Mínek osztán itthon az udvarba nem engedték űket a fára, hanem ólba szoktattuk űket. A tanyákon a fákon vótak, iccaka jelezték, ha valami fireg jött a tanyába (ti. róka, görény, menyét stb.) olyan zajt csináltak, hogy csak na! A gyöngyibe a szürke színű jobb vót, mint a fehér. Egy kakasra öt tojót számítottunk. Kora tavasszal tojt 20-25 darabot, kis takaros tojásokat, mint a fácány. Tisztába szerettük tenni, mer' olyan szíp sárga lett tüle a tiszta. Ha jól tartották, egész évbe tojt.

Mínek, fíjam, kacsát mindig csak pekingi kacsát tartottunk. Tatád Pestről hozta a kiállításról, fajtisztát. Nímék képes vót egy tojó 30 tojást rakni, de még többet is. A tojóba ritka esetben kötött. Nem mondom én, ha kötött akkor nagyon jó kotló vót. Nekem vót eccer, jaj ídes vót az, mikor kikötöttek a kiscrucák, az úgy filtetten űket...varnyútul, szarkátul, hogy borzasztó, annyira ügyelt, vigyázott a gyerekeire. Egy kotló alá 19 kacsozóást tettünk, ha kisebb vót akkor 21-et, ha na-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport - VI.

gyobb vót 17-et. A kiscrucákat mingyán darával etették. Árpa, tengeridara, korpa vegyesen, aluttejjelel keverve, meg salátát vagdaltunk bele. Azt nagyon szerették a salátát, végtelenül szerették. Rengeteg salátát vetettünk a ker'be, fíjam, oszt azt osztán etették az aprójószággal. Ha az elfogyott jött a burgondilevél. A kiscrucák is eleinte kemínyre főtt tojást kaptak szítmorzsolva, legalább egy hétig. Minden reggel egy tojást, 30-40 darabnak, majd ótán kapott darát, vályúba. Olyan kis takaros vályúkat készített nekik Tatád. A vizókbe ezek is kaptak fertőtlenítő lizofórmot. A tojó 20-25-30 darabot tojt. A kotló nem sokáig maradt a kiscrucákkal, azok otthagyták a vizparton, csak le-fel szaladgált a parton, hiába vertyogott nekik. Megjelöltük űket, mielőtt leeresztettük űket a Kőrösajba, a dögkörözsre. Míndkét lábán a belső oldali hártát bevágtuk. Vót aki festette űket pirosra-kikre, fejire vagy hátára egy pontot. Először 10-12 hetes korába típtük a rucát, de többször típtük. Magnak valót a tavaszi keltetisbül hagytam mindig. Na ótán oszt befogtunk egy csapatot tömni. Ez abból állt, hogy két három hétig áztatott tengerivel tömjük űket. Melyik milyen erőbe vót, a soványabbakat 3 hétig kellett tömni. Darával a fogyasztásra szánt kacsát 4 hétig tömjük. Tömís előtt az áztatott tengeribe egy kis zsíradíkot, vagy mosogatólevelet kavartunk, hogy jobban csússzon a gigáján lefele. Reggel-este tömünk, közébe tapogattuk a begyit elíg ment-i mán bele.

Hűsfélit kéccer ettünk hetente fíjam, székbül (ti:hentestől) nem hortunk húst. Eccer vasárnap, eccer szerdai napon vót húsitel. Pinteken meg tisztaféle vót. Szombaton meg valami könnyebb íteit főztünk, mer' úgyi nagytakarítás vót, nemigen vót idő főzésre, paprikás krumpli, gulyásleves ilyesmit főztünk. A húsitel az lehetett paprikás csirke, sült csirke kirántva, tötve, az aprólékbül becsinált levest főztem, meg osztán almalevest, birsalmalevest, szóval ebbe az aprólékot, csirke vagy kacsaaprólékot. A birsalmalevest azt úgy főztem, hogy az aprólékot felkiszírtam, zöccsig, rípa lett feltíve, amikor puha lett feleeresztettem, és hozzá adtam a birsalmát felvagdostva, de nem hámoztam meg, egy kicsi rántást kiszírtam hozzá, meg tejfelt bele pár kanállal, vót hál' Istennek büvön. Jaj fíjam te ezt a birsalmalevest végtelen szeretted. A kacsaaprólékbül a nyaka, lába, szárnya, háta, de a szárnyának csak a leghegyit, mer' a szárnytöve a sültthe' ment. A kacsamáját pár órahosszat tejbe áztattam, mer' úgy nagyon finom lett, a kacsa többi risze osztán pecsenyének készült el sült krumplivál. Ennek ősszel vót a szezonja, mire a rucák meghíztak. Galambfűt is sokat vágtunk, hiszen dugig vót az alsó ipület pallása mezei galambbal. Ebbül levest főztem, utána a kiscgalamb egészbe maradt, osztán úgy a megfőtt galambokat megtöttem finom töltelikkal, oszt egy kicsit zsírba megsütöttem űket. Emellé attam fel hát a paradicsomszószt, almaszószt, - mikor mit - meg sült krumplit kiszírtam hozzá.



Gyuláy Endre püspök úr Gyomaendrődön

Bal oldali kép: kápolnaszentelés
Középen, és jobbra: bérmlás Endrődön,
1996. október 20-án. 27-en bérmlkoztak.



Palkó, mikor először ment óvodába, egész úton pityergett. Hanem mikor megbarátkozott a pajtásokkal és végig próbálta az összes játékokat, olyan jól érezte magát, hogy el sem lehetett volna kergetni soha többé.

El is határozta magában, hogy ő is csinál otthon egy óvodát a kutyusoknak. Hadd legyen azoknak is egy kis örömük.

Délután meg is valósította, amit eltervezett. Gombóc volt a nagy csoport, Gömböc a kis csoport, ő maga meg Palkó óvó néni. Kihozta a kis asztalkáját, mellé, két kis széket és minden áron rá akarta bírni a kutyusokat, hogy oda üljenek. Azok azonban erősen tiltakoztak:

- Öregapám se ült soha széken - méltatlankodott Gömböc. - Pedig az díjnyertes vadászkutya volt. -

- Vau, vak! Igaza van Gömböcnek - vakkantotta haragosan Gombóc is. - Kutyanezmetség csak a farkára ül. - Vau, vak.

- Bánom is én - engedett végre a házirendből Palkó, azaz Palkó óvó néni. - Üljetek a farkatokra! De ott aztán csendben maradjatok, mert meseórát tartunk. Figyeljete, kezdem a mesét!

„Volt egyszer, hol nem volt, volt egy zöngő legyecske. Ez a legyecske elindult egyszer a városba, hogy egy új szárnyacsakát vegyen magának. Nagyon szeretett volna elmenni a mézesbálba, és a régi szárnya már alaposan megkopott. Hanem a kis zümmögő módfelett szeretett kotnyeleskedni. Az úton sem tett egyebet. Füre-fára felszállt, minden szem gyümölcsből evett egy csöpp mézet, minden harmatcseppből ivott egy csöpp vizet. Így aztán nem csoda, hogy hamarosan elfáradt és leült pihenni.

- Az orrom hegyére! - vakkantott közbe Gömböc -. Éppen most kaptam be. Szemtelen kis légy volt.

- Ez nem az a légy volt! legyintett türelmetlenül Palkó óvó néni. - Az egy másik légy volt.

- Azt is bekaptam! morogta Gömböc és megkergetett egy szürke verebet.

- Nem lehet inkább csibecsontról mesélni? - vakkantott vágyakozva

Mária néni meséi

Kutyaóvoda

Gombóc és hatalmasat nyelt. - Hátha az meg az én orromra ülne le pihenni!

- Ej, nem lehet nektek semimíről mesélni! - mérgelődött Palkó, - jól van hát. Akkor játszunk körjátékok. Gombóc lesz a kör, Gömböc a körben álló. Eljátsszuk azt, hogy „Tüzet viszek, nem látjátok”. Majd én énekelem, ti meg mondjátok utánam!

A kutyusok segítettek is énekelni, sőt még a szomszéd kutyák is bevonítottak a kutyakörjátékba. Hanem nagyapó véget vetett a dalnak. Azt mondta, nem tud szundikálni tőle.

- Nem baj! - vigasztalta kutyanebulóit Palkó óvó néni -. Akkor majd verset tanulunk. Tudok egyet a kutyákról is. Az a címe, hogy: A gyáva kutyuska.

No, ki is tört erre a kutyaharag. Gömböc akkorát ugrott, hogy majd felborította az egész óvodát székestül, mindenestül

- Vau, vak! Még, hogy gyáva kutyus? Hát nem tudod, hogy a világon mi vagyunk a legbátrabbak? - Vakkantotta el magát rettentő haraggal.

- Semmitől sem ijedünk meg, még a saját árnyékunktól sem! Vau, vau! Csupa zagyvaságokat beszélsz! Jobb lesz inkább, ha szundítunk egyet! - Azzal lustán lehevertek a fűre.

- Igaz - élénkült fel Palkó - az óvodában aludni is szoktak!

- Jó szokás! ásított egy nagyot Gömböc és ő is Gombóc mellé hev-

eredett.

Egyszerre csak felhő kerekedett, szilaj szél sziszegett - s ömlött a záporosó, mintha dézsából öntötték volna. Palkó befutott a nagy családi esernyőért, ami még nagymamié volt, és az alá költözött az óvoda.

- Vau, vau, szépen esik! - Szuszogott nagyokat Gombóc, és Gömböc éppen bölintani akart, mikor hirtelen tüzes villám villant, s akkorát dördült az ég, hogy megrendült tőle az egész világ. Legalább is Gombóc azt állította később.

Azért később, mert a villámlástól úgy megrémült ő is, meg Gömböc is, hogy behúzódtak egy tormalevél alá. Onnan pislogtak elő riadt remegéssel.

- Vauuuu! Vauuuu! - sírták panaszosan és még a föld alá is bújtak volna, ha nem lenne olyan sáros. Minden dörrenésre összekoccant a foguk, és nincsen az a miskolci kocsonyába pottyant béka, amelyik jobban reszketett volna, mint ők.

- No ti ugyancsak bátor kutyusok vagytok! - nevetett Palkó az öreg esernyő alatt. - Látom nem ijedtek meg semmitől.

Gombóc és Gömböc egy pissenést sem vakkantottak többé, míg a zivatar tombolt. Csak pislogtak a tormalevél alól, és szepegve várták, hogy kisüssön a nap. Akkor aztán röstelkedve előbújtak, megrázták ázott bundájukat és hazakocogtak a kutyaházba. Nem is lehetett előcsalogatni őket, csak a vacsorához. S bár Palkó egy szóval sem emlegette többé, mégis nagyon szégyelltek, hogy úgy dicsekedtek, s végül felsültek a bátorságukkal.

IVÁNYI MÁRIA



irodalmi oldal



Városunknak nem kis büszkesége, hogy a gyomai születésű, Londonban élő, Kossuth-díjas író, költő Határ Győző kapta meg a rangos, hárommillió lírás Quasimodo emlékdíjat a Balatonfüreden rendezett költői versenyen, melyet a Salvatore Quasimodo Nobel-díjas költő emlékére rendeznek Füreden, immár 4 esztendeje.

Ugyanezt a díjat az elmúlt évben az endrődi születésű Gergely Ágnes író és költő nyerte el. Ebből az alkalomból közöljük költeményeiket, köztük a díjnyerteseket is.

Határ Győző:
PAKULÁR

kulcs
karóra
ókulár'
péNZ-paripa-fegyver
aki munkába jókor áll
s tilinkózó jó pakulár
arra így köszönt a reggel
kulcs
karóra
szemüveg
ez a mi szentháromságunk
csak a Tudója érti meg
visszaintünk a Réginek
s az Új Napnak nekivágunk
kulcs
szemüveg
karóra
ez nekem Egyben a Három
hármukkal szállok hajómra
melyben Gonoszomra-Jómra
fordul az emberi járom
szemüveg
karóra
kulcs
görög zsidó keresztény
hármas hatalmat ad a Bölcs
hármuk egységét hogy
betöltsd:
Ültőhely-Idő-Cselekmény
kulcs
karóra
pápaszem
péNZ-paripa-fegyver
dolgát teszi s tudja hiszen
néz lenéz rá az égi Szem -
ím így köszönt rá a reggel.

Határ Győző:
ARS MORIENDI

(A győztes vers)

„művészet és tudomány
nyúlógátépítés a halál ellen”
(Nyssai Szent Gergely)

ha elgyötörve felkelek
a nyughelyről ahol pihenni szoktam
hogy elvámoljam éjemet
nagy döglött átvirrasztott szakaszokban
a csillapító nem hatott
ideg fájó bűnére nincs bocsánat
örökre búcsút mondhatok
a szűnő fájdalom nagy luxusának
már ágyam bárhogyan vetem
fényár barlang verem vagy vaksetétség
e nyughelyen nem lelhetem
a fájdalomtalanság fényüzését
versmondás istenverése!
sem áldás rajt' se menekvésem - abban
versek nyúlógátépítése!
hogy félberontom - hányszor megfogadtam
csapó halál ő - tengerár:
hullámverés mit verhad meg nem állít
az is bolond ki ellenáll
felhagysz velem - fogadkozol halálig
ha elcsigázva felmerülsz
a száz-nap éji Gordon-vonulásból
s az ágy szélén sújtottan ülsz:
még mindig itt vagy itt és nem vagy máshol
perelni próbálsz - vaj kivel?
betáncol s rajtad végigver - szökőár! -
a boldogabbik végivel
nyúlógát-hosszú a Szörny: mögötted ólál
alkudni próbálsz esztelen
barom! facsard ki irhád veritékét
benned-széthulló Négy Elem:
szép kiremegéssel - úgy várd a végét

Gergely Ágnes:
A legénység, december este

(a győztes vers)

Nincs hasznosított félelem.
Nem késsel metszik el a napfényt.
A matróznak csak lételem
a vitorlát szorító csontkéz.

Csak lételem; nem kikötő.
Az orkán alvilági mása.
Ádvent. Még reszket a jövő.
A matróznak sincs választása.

1994.december 6.

Gergely Ágnes:

Hajnali áhítat

Dicsértessék, ki terhet ad,
és ki könnyít a terhen,
s ki tudja, nincsen más kudarc,
csak a befejezetlen,

dicsértessék, ki szóra bír,
mert lábánál a zsámoly,
ha ráhajtod a homlokod,
mindig mérj, sose számolj,

dicsértessék, ki jellel olt
- veszélynek higgy, ne a tapsnak -,
ahogy a fényérzékelést
megadta a kakasnak,

temesse hajnal késhegyét
toronyzúgás a csendben:
dicsértessék, ki nem teremtett
rabszolgának engem.

1990.november 17.

Köszönetünket fejezzük ki azoknak, akik támogatásukkal hozzájárultak az endrődi kopjafa felállításához, és ezzel az ötvenhatos forradalom és szabadságharc méltó megünnepléséhez.

Barta László (vállalkozó)
 Bula Katalin
 Császár Ferenc
 Császárné Gyuricza Éva
 Dinya László Corvo Bianco BT)
 Dinya Zoltán (Mar-ZoI Cipő)
 Endrődi Szabók Szövetkezete
 Farkasinszki László
 Fülöp Imréné
 Gellai József
 Gombkötő Judit
 Gyuricza Csaba
 Gyuricza Irma Ildikó
 Gyuricza János (Gyuricza Söröző)
 Dr. Horkai Kálmán
 Hornok Lajosné
 Hunya István (Turul Cipő)
 Iványi László
 Dr. Jánosik Bertalan
 KDNP Gyomaendrődi Szervezete
 Lizák Istvánné (Szilvia Panzió)
 Marsiné Giricz Erzsébet
 Mavad Béke Kft.
 Márton Gábor
 Polányi Éva
 Polgármesteri Hivatal
 Dr. Ráczy Máttyás (Debrecen)
 Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola
 vezetése, tanárai, dolgozói
 Szonda István
 Ungvölgyi János
 Újházi Ernő Dezső
 Vaszkó András
 Vaszkó Irén
 Véháné Kovács Irén

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés
 Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés
AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

**Kerti grillek, pizzasütők,
 kemencék**



cserépkályhák, kandallók
 TERVEZÉSÉT -
 KIVITELEZÉSÉT katalógus,
 vagy egyedi terv alapján vállalja

NEUBORT LÁSZLÓ

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRŐDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések:

Ultrahang
 Rövidhullám
 Stabil galvánáram
 Iontoforézisek
 Dia-dinamikus áram
 Szelektív ingeráram

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, deréktájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

"ÉPFE"

**ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ
 BARTA LÁSZLÓ**

5502.GYOMAENDRŐD, JUHÁSZ Gy.u.34/1.

TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:

06-60/481-041

VÁLLAL

G A R A N C I Á V A L:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS
 MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL
 TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,
 SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSSEL.

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.



GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251



A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártó!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-től
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262



**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Marjol



Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

Legkorszerűbb füstölési technológiával

Szurovecz Máté

Eötvös u. 2. sz. alatt
kolbász és hús füstölését
november 15-től megkezdi.

Tel.: 386-539

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

Az önkormányzat munkájáról

Szokásos beszámolómat a Képviselő-testület október havi üléséről sokak számára nem várt, de egyesek számára elégtételt nyújtó bejelentéssel kell kezdenem, mely Dr. Frankó Károly polgármester úr részéről hangzott el. A Polgármester úr december 31-ével lemond a városban viselt tisztségéről, s 1997 január 1-től háziorkonként kíván dolgozni. A törvény erre lehetőséget ad. Úgy gondolom, hogy a város vezetése egy nagy tudású, humánus gondolkodású, jó politikai érzékű emberrel lett szegényebb. Bár ismerve az ellenvetést - nélkülözhetetlen ember nincs - mégis úgy érzem, hogy a testületben hiányozni fog jelenléte.

A hagyományoknak megfelelően rendeletalkotásokkal, módosító-szövegekkel folytatódott az ülés.

Első és legfontosabbként a helyi népszavazásról, népi kezdeményezésről alkotandó rendeletről volt szó. E szerint a Képviselő-testület köteles népszavazást elrendelni abban a kérdésben, amelyet a választópolgárok 15%-a kezdeményez, és amelyre a választópolgárok akarata, kezdeményezése irányul. A népi kezdeményezéshez a választópolgárok 5%-nak akarata szükséges. Ezekhez aláírást gyűjteni a jegyző által aláírt és lepecsételt íven lehet. E rendelet 1996. december 1-én lép hatályba.

Nagy témánk volt az egészségügy átalakításához szükséges pénzügyi fedezet biztosítása. Az elmúlt számban már említettem ezt a témát. Két részre bontható dologról van szó:

1. A szülőotthon átalakítása során felmerülő költségek:

- 45 m² bővítés,
- röntgen áthelyezése,
- energiaforrás megteremtése,
- munkabérek.

A pályázaton elnyert összeg	15.000.000 Ft
Az önkormányzat támogatása	10.000.000 Ft
Összesen	25.000.000 Ft

2. Fürst S. utcai épület átalakítása:

- Összes alapterület 314 m²

- Az átalakítás költségei 5.000.000 Ft önkormányzati támogatással.

Ha ezek az elképzelések megvalósulnak, akkor korszerű körülmények között az eddigi működtetett belgyógyászat, sebészet, nőgyógyászat mellett fül-orr-gégészeti, urológia, reumatológia, bőrgyógyászat és laboratórium működhet. Kb. évi 70 ezer ember gyógyítását lehetne városon belül megoldani. Ez azt is jelenti, hogy ennyi beteg embernek nem kellene utaznia, az utazással járó sok-sok időt, fáradságot elviselni.

Döntött a Képviselő-testület arról, hogy a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola részére az 1996/97 tanévben két napközis csoport működtetésére 494 ezer forint támogatást biztosít.

Nagy érdeklődésre tartott számot a Közművelődési intézmények beszámolója. Az igen alapos és részletes beszámolókat az intézmény-irányító csoport egységes szerkezetbe foglalta s ez lehetőséget adott az összehasonlításokra.

Csak néhány adat minden célzatosság nélkül:

DÉRYNÉ KÖZÖSSÉGI HÁZ - KATONA JÓZSEF MŰV. HÁZ		
Rendezvények száma	144	529
Látogatók száma	10.399	42.864
Bevétel	405.000 Ft	2.032.000 Ft
Önkormányz. támogatás	983.000 Ft	3.196.000 Ft
Egy látogatóra jutó támog.	95 Ft/fő	75 Ft/fő

Október végén már látható, hogy a Déryné Községi Háznál nem lesz gond a finanszírozással. A Katona József Műv. Házhoz viszont cca. 630.000 Ft. támogatásra lesz szüksége.

Megvizsgálta a Képviselő-testület a Városi Piac Iroda működését három témakörben:

1. A piacok I-VIII. hónapok elemzése.
2. A mázsaházak felújítás.
3. Kodály Zoltán utcai nyilvános illemhely problémája.

- A piacok nyeresége 644 ezer Ft. volt az első nyolc hónapban.

- Nagy vita után szoros szavazat aránnyal úgy döntöttek, hogy a bevételt az endrői mázsaház felújítására kell fordítani, és a gyomai mázsaház felújítását az 1997. évi költségvetés terhére kell betervezni.

- Az illemhely problémája 1997 év végéig megoldott, s végleges megoldására később kerül sor.

Egyéb ügyek:

- Szó esett az endrői sportpálya körüli fák sorsáról. Határozat született, hogy a balesetveszélyessé vált fákat kell csak kivágni és fajtaazonos fákkal pótolni.

- A megüresedett Kiszéti úti óvoda épületét le kell bontani és közparkká kell alakítani. (Ezzel kapcsolatban látni kell, hogy a lakatlanná, használaton kívülre vált épület állag romlik. Felújítása sokba kerülne. A ház egészségtelen, gombás!)

- A Képviselő-testület A Városi Gondozási Központ vezetőjének jelentését - a térítési díjakról és a szervezeti felépítésről - elfogadta.

- A területfejlesztésre és területkiegénylítésre kiírt pályázatokon sajnos nem kaptunk támogatást. Ennek legfőbb oka, hogy a kistérségeknek és régióknak volt esélyük nyerni. Ezért, már a múlt hónapban csatlakoztunk a Körös-völgyi Területfejlesztési Közhasznú Társasághoz.

Most pedig az októberi ülésünkön egy másik a Körös-szögi Közhasznú Társasághoz való csatlakozásról döntött a testület.

Ez kíván foglalkozni a turisztikával, melyhez már komoly előkészületek, tanulmányok, kész tervek vannak. Talán e Közhasznú Társaság tudja leginkább képviselni érdekeinket és lehetővé tenni, hogy csodálatos természeti adottságokkal kiléphessünk a nagyvilágba, és ez egy kis lendületet adjon a gazdasági fejlődésnek.

- A továbbiakban személyiségi jogokat és üzleti érdekeket érintő ügyben a Képviselő-testület zárt ülést tartott.

Ennyiben kívántam tájékoztatni a tisztelt olvasókat az októberi ülésről.

CZIBULKA GYÖRGY

A Körös Termál Hotel Részvénytársaság megtartotta harmadik negyedévi igazgatósági ülését, melyen tudomásul vették Dr. Gellai Imre elnök úr beszámolóját és Császár Ferencnek a pénzügyi helyzetről készült jelentését. Az igazgatóság fontolóra vette, hogy 1997 elején zártkörű részvénykibocsátással újabb tőkeemlést hajtsa végre.

A Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör **címerkiállítás** tervez. Kérjük, jelentkezzenek azok a családok, akiknek birtokában családi címer van, vagy akik öríznek olyan dokumentumokat (adománylevél, születési bizonylat, pecsét), amelyek a családjuk nemesi származását dokumentálják. Jelentkezni lehet a város két könyvtárában.

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrői Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,

Cs. Szabó István, Czibulka György, Gellai József, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet,

Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1